

Localisme i diferència entre Canet de Mar i Arenys de Mar

Xavier Mas Gibert
Centre d'Estudis Canetencs

Localism and difference between Canet de Mar and Arenys de Mar

Aquest article és una aproximació interpretativa sobre l'antiga rivalitat o antagonisme entre Canet i Arenys de Mar.

This article is an interpretative reflection on the old rivalry or antagonism between Canet de Mar and Arenys de Mar.

Paraules clau: Salvador Espriu, Santa Maria d'Arenys, Retaule Barroc, Pau Costa, Nois d'Arenys

Keywords: Salvador Espriu, Santa Maria Parish Church in Arenys de Mar, Baroque Altarpiece, Pau Costa, Arenys' Boys.

Salvador Espriu deia que el retaule barroc de l'església de Santa Maria d'Arenys, del qual els arenyencs sempre han estat tan cofois, era una pompa declamatorià feta només per enlluernar. (Aquest retaule de Pau Costa el meu pare el comparava a una gran plata de rostit d'aquells d'abans amb greix daurat suculent i regalimant). En tot cas a nivell simbòlic, resulta una icona representativa del tòpic sobre el temperament dominant del nostre poble més veí. La sociologia d'Arenys de Mar (res a veure amb la d'Arenys d'Amunt), gastava fums d'enlairament social *aristocratitzants* deguts al contagi de l'esperit original arenyenc marcadament menestral i botigueresc amb el de la burocràcia de l'estat que s'hi van establir al segle XIX quan Arenys de Mar va passar a ser cap de partit. La sociologia ambiental de Canet del mateix període, en canvi, era de caire popular i fins i tot populista, pròpia del caràcter industrial que va agafar a la mateixa època. Aquesta disparitat sociològica estava en la base de la tírria i la rivalitat entre aquests dos pobles. La gent de Canet i la d'Arenys s'enfotien els uns dels altres però, els de Canet, reconeixien que, malgrat les seves pretensions excessives una mica ridícules, els arenyencs tenien més iniciativa pública i estimaven i respectaven més el seu poble que els canetencs el nostre. Això possiblement es devia que a Arenys dominava l'exhibicionisme petit burgès i a Canet la destil·lació de verí social de la lluita de classes.

Després 'potser' hi havia un altre ingredient més subtil degut al fet que, tradicionalment, molts nois de Canet festejaven i es casaven amb noies d'Arenys; a la inversa també passava però potser no tant. Això sobretot emascuava amb un tel difús de gelosia les relacions entre els nois d'un poble i l'altre i a vegades

degenerava en baralles i jocs de mastecs a la sortida del ball. A nivell personal, això perdia intensitat amb l'edat però potser sense esvair-se del tot; els costums eren els costums i les heretaven les noves generacions que aprofundien les mateixes pràctiques i conflictes idèntics.

Si una noia de Canet es casava a Arenys i hi anava a viure (potser per fer-se perdonar els orígens), a la llarga es tornava més d'Arenys que els arenyencs de tota la vida, mentre que els nois d'Arenys que es casaven a Canet i que hi venien a viure (majoritàriament s'anava a viure al poble de la dona) no deixaven de ser i sentir-se arenyencs. Davant dels conflictes i trifulgues endèmiques de la política a Canet, d'aquests arenyencs enyoradissos i irreductibles es va fer proverbial l'exclamació interjectiva de: —Això a Arenys no passa!—. Per la seva banda, els canetencs, quan les qüestions s'enconaven i es tornaven irreductibles, proferien: “-A veure si haurem d'anar a buscar els d'Arenys!- . I això venia que realment al llarg de la història, els prohoms del poble veí havien hagut de venir a posar pau moltes vegades. Quan Francesc de Pol que era fill d'Arenys de Mar, va ser bisbe de Girona, cada vegada que anava a veure la família al seu poble nadiu, es veia obligat a rebre una o altra comissió dels de Canet que hi anava no pas a fer-li el *rendez vous*, sinó a plantejar-li alguna disputa domèstica irresoluble i enquistada. Aquest bon senyor, en més d'una oportunitat va confessar que, els de Canet, per ell havien estat una expiació autèntica. Després els canetencs s'enfotien de si mateixos i deien “Haurem d'anar a buscar els d'Arenys”, però és que realment els havien hagut d'anar a cercar moltes vegades i a la inversa no hi ha memòria que això hagués passat mai.

A l'esquerra, església parroquial de Canet de Mar i a la dreta, la d'Arenys de Mar

Possiblement, el costum d'anomenar “el noi d'Arenys” (equivalent a “el gendre d'Arenys”), va sorgir per proclamar i recordar així a cada punt i moment, que la identitat arenyenca de l'interfecte era suficient, impertorbable, irrenunciable i immutable. El concepte d'“el noi d'Arenys” és un precepte que es va perpetuar i mantenir fins fa un parell de generacions. Els fills dels d'altres pobles de la rodalia que venien a radicar-se entre nosaltres, passaven a ser com a molt: en Jaume de Sant Pol, en Sebastià de Calella, etc., com a tot arreu, però a cap d'aquests no ens hauria passat pel cap dir-li “el noi de Sant Pol” o “el noi de Calella”. El prenom acompanyat del topònim del lloc de procedència com a sobrenom, no tenia pas la mateixa intenció sobreimpostada que tenia això d'“el noi d'Arenys”, la qual adquiria un accent més recalcat de matís.

En les relacions dels de Sant Pol amb els de Calella, també existien diferències, però sorgien més que res d'un cert sentiment d'inferioritat del poble petit per la vila (perdó, ciutat de Calella) molt més gran i en pujança. Els de Sant Pol amb relació a Calella, estaven en minoritat massa manifesta. Sant Pol que tenia una personalitat local tan acusada, tan clara, forta i ufanosa, en les seves relacions amb Calella es comportava com si fos la seva pedania. Les relacions entre Canet i Sant Pol si s'han caracteritzat per alguna cosa és per la seva manca absoluta de relacions. Els de Canet i els de Sant Pol més aviat s'ignoraven, i més intensament per part dels santpolencs. L'esperit assenyat i conservador dels de Sant Pol, es limitava a anomenar “els Piois” als de Canet, suposo que en el sentit d'exaltats o extremistes, i oblidar-ne la resta. De Canet en deien “aquell piló de cases entre Sant Pol i Arenys. De casaments entre els de Sant Pol i Canet, no gaires i en llargs períodes, potser cap. Ben al contrari, doncs, del que passava entre Canet i Arenys. Entre els de Canet i Arenys la rivalitat era palesa i vegades -ja ho he dit- prenia una certa hostilitat: els vells de cada poble parlaven de les pedregades entre els nois dels dos pobles que adesiara

hi havia a la platja del Cabaió. Però, les rivalitats entre els de Canet i els d'Arenys, no llevava en absolut que hi hagués una intensa relació i interrelació conjugal i de tota mena que no tenia res a veure amb el cas de Sant Pol i Canet, sinó que possiblement es devia sobretot a un excés de similitud i proximitat: un pes demogràfic semblant i un potencial econòmic força equivalent. I allò que resultava més determinant era la manca de distància que els feia massa visibles els uns als altres i els duia a escenificar o magnificar qualsevol diferència per petita que fos atès que, la diferència en els orígens devia ser irrellevant si és que existia.

Lingüísticament, les diferències entre Arenys i Canet eren febles i poc apreciables, les terminològiques, els dialectalismes i la fonètica eren pràcticament els mateixos (la qual cosa ni tan sols no passava entre els de Santa Maria d'Arenys i els de Sant Martí d'Arenys, o entre els de Canet i els de Sant Iscle, tot i que eren els seus ancestres més directes). Entre Canet i Sant Pol, el canvi d'entonació era plenament apreciable i la diversitat de modismes prou forta i abundosa com per pensar que a Canet s'acabava el dialecte central barceloní i a Sant Pol començava el gironí. Finalment, una última consideració de tipus familiarista per dir-ho com l'antropologia. Suposo que per raons socials, però sobretot econòmiques, l'endogàmia va arribar a ser tan insistent i insidiosa entre nosaltres que, en determinats moments de la nostra història, s'hauria arribat a prohibir no ja els matrimonis entre consanguinis (que l'Església Catòlica encara manté vigent), sinó entre els veïns d'un mateix poble... No he trobat enlloc evidències documentals d'aquest fet, però d'orals sí. A Canet, la tradició atribuïa aquesta tendència acusada a casar-nos amb els i les d'Arenys i viceversa, a una llei imposada per tal de combatre la consanguinitat. Això segur que és llegendari, però, potser denota si més no, un intent primari d'explicar quelcom que ells mateixos no entenien o els semblava d'una certa “anomalia”.